

Hantering av ansökningar om fortsatt uppehållstillstånd m.m.

RS/082/2021

Fastställelsebeslut: RA/184/2021			Version 1.0
Beslutsdatum: 2021-07-20			
Gäller för: hela myndigheten			
Gäller från och med: 2021-07-20			
Datum för revidering	Version	Avsnitt som reviderats	Beslutsbeteckning
2023-11-27	2.0	1, 2.1, 2.2, 2.4, 2.5, 3.1, 3.2, 3.3 och 3.7	RA/077/2023
2025-04-01	3.0	Sammanfattning, 1, 2, 3.2, 3.3, 3.5, 3.7 och 3,8	RA/028/2025

Fakta om rättsliga ställningstaganden

Rättsliga ställningstaganden utgör Migrationsverkets uttalanden om hur en författning bör tolkas och är styrande för myndighetens medarbetare. De beslutas av chefen för rättsavdelningen.

Rättsliga ställningstaganden förs in i en särskild dokumentserie, RS-serie. Dokumentserien är gemensam för hela myndigheten. Beslut om fastställande, ändringar och upphävande av ett rättsligt ställningstagande förs in i beslutsdokumentserien för chefen för rättsavdelningen.

Innehållsförteckning

Systematik – sammanfattning.....	3
1. Syfte och bakgrund.....	4
2. Ansökan om fortsatt uppehållstillstånd	5
2.1 Ansökan om uppehållstillstånd efter inresa	5
2.2 Förlängt uppehållstillstånd.....	6
2.2.1 Ansökan om fortsatt uppehållstillstånd på annan grund	8
2.2.2 Uppehållstillstånd enligt 5 b eller 6 a – c kap. utlänningslagen.....	8
2.2.3 Om en ansökan om förlängning innehåller skyddsskäl och/eller ansökan om statusförklaring enligt 4 kap. 3 c § utlänningslagen.....	9
2.3 Ansökningar som lämnas in efter att tidigare uppehållstillstånd löpt ut.....	10
2.4 Betydelsen av olaglig vistelse/arbete utan föreskrivet tillstånd vid prövningen av rätten till uppehållstillstånd	10
2.5 Tillståndstider	11
2.5.1 Tillståndstiden när ansökan inkommit i tid.....	12
2.5.2 Tillståndstiden när ansökan inkommit försent	13
3. Fortsatt uppehållstillstånd när det finns ett gällande lagakraftvunnet beslut om avvisning eller utvisning.....	14
3.1 Bakgrund.....	14
3.2 Lagrum, förarbeten och praxis	14
3.3 Om det ursprungliga tillståndet har beviljats enligt 5 kap. eller 6 kap. utlänningslagen och 4 kap. eller 4 a kap. utlänningsförordningen.....	16
3.3.1 Om ansökan är inlämnad i tid	16
3.3.2 Om ansökan är inlämnad försent	18
3.4 Ansökan om uppehållstillstånd enligt 5 b eller 6 a-c kap. utlänningslagen ..	18
3.5 Förlängning av uppehållstillstånd som har beviljats med stöd av 5 kap. 11 § utlänningslagen när det finns ett lagakraftvunnet avvisnings- eller utvisningsbeslut.....	18
3.5.1 Förlängning av uppehållstillstånd som beviljats med stöd av 5 kap. 11 § utlänningslagen	19
3.6 Det ursprungliga tillståndet har beviljats med stöd av 12 kap. 18 § utlänningslagen	20
3.7 Ansökan om fortsatt uppehållstillstånd som innehåller skyddsskäl efter lagakraftvunnet avlägsnandebeslut	20
3.8 Frågor om tidsfrist för frivillig avresa och återreseförbud.....	21
3.9 Frågor om inhibition och offentligt biträde.....	22

Systematik – sammanfattning

- När en ansökan om uppehållstillstånd inkommer till Migrationsverket och utlänningen befinner sig i Sverige behöver det göras en bedömning av huruvida ansökan kan prövas och bifallas efter inresa eller inte.
- Huvudregeln är att en utlänning som vill ha uppehållstillstånd i Sverige ska ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet (5 kap. 18 § första stycket utlänningslagen [2005:716]). Det gäller även för den som vill ha arbetstillstånd i landet (6 kap. 4 § utlänningslagen). Undantag från denna huvudregel finns i t.ex. 5 kap. 18 § andra stycket, 18 a §, 19 § och i 5 b kap. 15–16 §§ utlänningslagen samt i 4 kap. 17 § utlänningsförfordningen (2006:97).
- När en utlänning som tidigare har haft uppehållstillstånd i Sverige ansöker igen, ska en prövning ske huruvida denna ansökan ska ses som ett *förlängt uppehållstillstånd* alternativt ett *statusbyte* (tillsammans kallade *fortsatt uppehållstillstånd*) eller om ansökan är att se som en *ny ansökan*.
- Avgörande frågor att bedöma är om ansökan har getts in under ett tidigare beviljat uppehållstillstånds giltighetstid eller ej, samt om ansökan avser samma grund som tidigare eller inte.
- Förlängt uppehållstillstånd. En ansökan om förlängt uppehållstillstånd förutsätter att ansökan har *getts in i tid* och att den *avser samma grund* för uppehållstillstånd som det tidigare tillståndet.
- Statusbyte. En ansökan om fortsatt uppehållstillstånd på en *annan tillståndsgrund*, s.k. statusbyte, förutsätter även den att ansökan *ges in i tid*.
- Med *getts in i tid* avses när den nya ansökan om uppehållstillstånd inkommer under föregående uppehållstillstånds giltighetstid.
- En ansökan som inte är att se som en ansökan om *fortsatt uppehållstillstånd* (alltså varken är ett *förlängt uppehållstillstånd* eller ett godtagbart *statusbyte*) klassificeras som en ny ansökan och likställs med att en utlänning rest in i Sverige och lämnat in en helt ny ansökan. Detta medför att det kan komma att föreligga hinder mot att pröva ansökan inifrån landet, vilket i sådana fall leder till att den avslås redan på denna grund och ett beslut om av- eller utvisning fattas.
- Är ansökan en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd, det vill säga att den har lämnats in i tid ska nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd normalt beviljas kant-i-kant med föregående tillståndstid. Inkommer ansökan för sent och är att se som en ny ansökan beviljas nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd från beslutsdagen.
- En utlänning som haft uppehållstillstånd men omfattas av ett lagakraftvunnet avlägsnandebeslut kan, om ansökan getts in i tid, få en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd beviljad efter inresa. Inkommer ansökan försent ska den handläggas i enlighet med reglerna om prövning av verkställighetshinder.

1. Syfte och bakgrund

Huvudregeln är att en ansökan om uppehållstillstånd ska vara ansökt om och beviljad innan utlänningen reser in i Sverige, motsvarande gäller för en ansökan om arbetstillstånd (5 kap. 18 § och 6 kap. 4 § utlänningslagen). Under vissa i lag uppräknade situationer går det att göra undantag från denna huvudregel. Detta rättsliga ställningstagande behandlar frågor kring när en ansökan om uppehållstillstånd kan prövas och beviljas i de fall utlänningen befinner sig i Sverige och tidigare haft ett uppehållstillstånd och önskar fortsätta sin vistelse i landet.

I [avsnitt 2](#) i detta rättsliga ställningstagande ges anvisningar om hur en ansökan om fortsatt uppehålls- och/eller arbetstillstånd ska hanteras, när ansökan ges in före respektive efter att det tidigare tillståndet upphört att gälla. I [avsnitt 3](#) redogörs för hur ansökningar om fortsatt uppehållstillstånd ska hanteras när ett uppehållstillstånd har beviljats efter ett avvisnings- eller utvisningsbeslut som har fått laga kraft och som inte preskriberats.

Det saknas idag inom utlänningsrätten en fastslagen definition av begreppen ”förlängt uppehållstillstånd” och ”fortsatt uppehållstillstånd” och ”nytt uppehållstillstånd”. Begreppen används i utlänningslagen varken konsekvent eller entydigt.¹ Inte heller har det i praxis fastslagits någon tydlig definition eller något förtydligande kring skillnaden mellan dessa begrepp. Tvärtom har Migrationsöverdomstolen i MIG 2024:14 uttalat att begreppet ”fortsatt uppehållstillstånd” ska förstås utifrån det sammanhang som det förekommer i och därför kan ha olika innebörd beroende på sammanhanget.

Migrationsöverdomstolen ger således rättstillämparen ett visst utrymme att förstå begreppen utifrån sin kontext. De definitioner av ”förlängt uppehållstillstånd” och ”fortsatt uppehållstillstånd” som används i detta rättsliga ställningstagande är således Migrationsverkets definitioner, framtagna för att försöka skapa en struktur i syfte att underlätta tillämpningen.

Avgränsning

Det rättsliga ställningstagandet bemöter inte frågor kopplade till när en utlänning ansöker om uppehållstillstånd efter inresa för första gången eller när utlänningen tidigare haft ett uppehållstillstånd i Sverige men efter det rest ut från landet och vid ett senare tillfälle ansöker om uppehållstillstånd på nytt i Sverige.

¹ Något som även konstateras av Lagrådets i sitt yttrande över förändrad utlänningslag - se prop. 2020/21:191 s. 282.

2. Ansökan om fortsatt uppehållstillstånd

När en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd inkommer till Migrationsverket behöver en bedömning initialt göras av hur den kan prövas och om den kan bifallas efter inresa. Avgörande frågor att bedöma är huruvida ansökan har getts in under ett tidigare beviljat uppehållstillstånds giltighetstid eller ej, samt om ansökan avser samma grund som tidigare eller inte. Detta och även vilken specifik grund för uppehållstillstånd som anförs måste bedömas tillsammans för att handläggning ska kunna göras. Den första frågan att hantera är alltså hur ansökan kan prövas, det vill säga om ansökan kan prövas och bifallas efter inresa.²

2.1 Ansökan om uppehållstillstånd efter inresa

Huvudregeln är att en utlänning som vill ha uppehållstillstånd i Sverige ska ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet (5 kap. 18 § första stycket utlänningslagen). Det gäller även för den som vill ha arbetstillstånd i landet (6 kap. 4 § utlänningslagen). Särskilda regler finns för vissa specifika grupper av arbetstagare i 5 kap. 18 a § utlänningslagen, förlängt besök enligt 5 kap. 19 § utlänningslagen, uppehållstillstånd enligt kapitel 5 b och 6 a – c kap. utlänningslagen och när utlänningen är t.ex. EU- och EES-medborgare enligt 4 kap. 17 § utlänningsförordningen.

Från huvudregeln i 5 kap. 18 § första stycket utlänningslagen finns en rad undantag för när en ansökan om förlängt uppehålls- och/eller arbetstillstånd kan beviljas fastän utlänningen befinner sig i Sverige.

Det gäller bl.a. rätt till uppehållstillstånd på grund av skyddsbehov som flykting eller alternativt skyddsbehövande enligt 5 kap. 1 § utlänningslagen (5 kap. 18 § andra stycket 1). Likaså uppehållstillstånd på grund av synnerligen ömmande omständigheter enligt 5 kap. 6 § utlänningslagen. För dessa kategorier finns regler om förlängning i 5 kap. 1 a § respektive 5 kap. 6 § tredje stycket. Även uppehållstillstånd på grund av anknytning kan i de fall som avses i 5 kap. 18 § andra stycket 5 utlänningslagen beviljas efter inresa.

Undantag från huvudregeln om att en ansökan om uppehållstillstånd ska vara ansökt om och beviljad innan inresa kan även göras i vissa fall om ansökan avser en förlängning av ett uppehållstillstånd. Till exempel kan en ansökan om förlängning av ett uppehållstillstånd på grund av anknytning enligt 5 kap. 3 och 3 a § utlänningslagen beviljas efter inresa under de förutsättningar som anges i 5 kap. 18 § andra stycket 3 utlänningslagen.

² Relevanta bestämmelser i denna del är t.ex. 5 kap. 18–19 §§ och 5 b kap. 15–16 §§ utlänningslagen samt 4 kap. 17 § utlänningsförordningen.

Vidare kan en ansökan om uppehållstillstånd som avser förlängning av ett pågående besök eller någon annan tidsbegränsad vistelse bifallas om det finns vägande skäl (5 kap. 19 § utlänningslagen).

I vissa fall kan även en ansökan om statusbyte, det vill säga när utlänningen åberopar en ny grund för uppehållstillstånd, beviljas efter inresa. Så är fallet till exempel för en tidigare student som tagit minst 30 högskolepoäng alternativt fullföljt en termin på forskarutbildning (5 kap. 18 § andra stycket 9 utlänningslagen).

Synnerliga skäl för att ansökan ska kunna bifallas inifrån landet

En möjlighet till undantag från huvudregeln om att en ansökan ska vara inlämnad och beviljad innan inresa som bör belysas särskilt är bestämmelsen i 5 kap. 18 § andra stycket punkten 1 i utlänningslagen, som reglerar att huvudregeln kan frångås om det annars finns synnerliga skäl. Lagstiftarens val av rekvisitet ”synnerliga skäl” visar att bestämmelsen ska tillämpas restriktivt och endast i absoluta undantagsfall.³ Bedömningen ska utgå utifrån omständigheterna i det enskilda ärendet. Detta innebär att undantaget inte kan tillämpas generellt för t.ex. en viss grupp eller i vissa specifika situationer.

Av förarbetena till nuvarande punkt 11 i 5 kap. 18 § andra stycket utlänningslagen framgår att synnerliga skäl för att medge undantag från huvudregeln kan finnas när utlänningen åberopar en ny grund för sin ansökan om förlängning av ett tidigare beviljat uppehållstillstånd.⁴ Frågan om statusbyte kan alltså hanteras inom ramen för denna bestämmelse. Av MIG 2016:18 följer dock att ett tidigare beviljat tidsbegränsat uppehållstillstånd inte i sig kan anses utgöra synnerliga skäl för att göra undantag från huvudregeln, i de fall en utlänning ansöker om fortsatt uppehållstillstånd och åberopar en ny grund för sin ansökan. Att utlänningen vistats i Sverige med uppehållstillstånd är således i sig inte synnerliga skäl att få ansökan beviljad inifrån. Lång laglig vistelse kan dock vara en omständighet som bör beaktas i den sammantagna bedömningen av om det i det individuella fallet finns synnerliga skäl för undantag från huvudregeln.

Läs om betydelsen om olaglig vistelse eller arbete utan föreskrivet tillstånd vid prövningen av synnerliga skäl och rätten till uppehållstillstånd i [avsnitt 2.4](#).

2.2 Förlängt uppehållstillstånd

För att en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd ska kunna prövas efter inresa är det således avgörande att veta om ansökan är att se som en förlängning eller inte.

³ Se prop. 1994/95:179 s.75.

⁴ Se prop. 1999/2000:43 s. 65. Se MIG 2008:11 I och II samt MIG 2009:3 för praxis.

Av förarbeten framgår att rättsläget är att en ansökan om förlängning ska ha lämnats in före det att det tidigare uppehållstillståndet har löpt ut, för att det ska vara frågan om en förlängning av ett uppehållstillstånd.⁵

Stöd för detta finns även i praxis. I MIG 2021:1 uttalar Migrationsöverdomstolen att i uttrycket förlängas ligger normalt sett att ansökan avser ett fortsatt tillstånd på samma grund och görs innan giltighetstiden för det beviljade tillståndet gått ut. I MIG 2013:13 uttalade Migrationsöverdomstolen att en ansökan om förlängt tillstånd enligt 5 kap. 15 a § utlänningslagen måste inkomma innan det tidigare tillståndet löpt ut. I domskälen gjordes en jämförelse med 5 kap. 3 § utlänningsförordningen, om att den som haft arbetstillstånd och som inom giltighetstiden för tillståndet ansöker om förlängning inte behöver ha arbetstillstånd för tiden till dess tillståndsfrågan avgjorts.

Migrationsverkets uppfattning är därför att för att det ska vara fråga om en förlängning av uppehållstillstånd, ska ansökan ges in till Migrationsverket före det att det tidigare tillståndet upphört att gälla. När tillståndstiden löpt ut finns det inte längre något giltigt uppehållstillstånd som kan förlängas och därmed inte heller någon laglig rätt att vistas i Sverige.⁶

För att avgöra om ansökan har getts in i rätt tid kan vägledning hämtas i lagen (1930:173) om beräkning av lagstadgad tid. Om tillståndstiden går ut en söndag, annan allmän helgdag, lördag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räknas nästa vardag som sista dag.

För att det ska vara fråga om en förlängning krävs, utöver att ansökan om förlängning ska vara inkommen under föregående tillståndstid, även att ansökan avser fortsatt tillstånd på *samma grund* som det tidigare beviljade tillståndet. Frågan om vad som kan utgöra samma grund för förlängt uppehållstillstånd får avgöras utifrån den grund som det tidigare uppehållstillståndet beviljades på. Ansökan om fortsatt uppehållstillstånd på annan grund redogörs för nedan i [avsnitt 2.2.1](#).

För det flesta ärendekategorier är detta en relativt enkel bedömning. Har utlänningen till exempel tidigare haft uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning med stöd av 5 b kap. 3 § utlänningslagen är en ny ansökan om tillstånd på *samma grund* om även den avser studier inom högre utbildning med stöd i samma bestämmelse. Det finns även lagstöd för att en sådan ansökan om förlängt uppehållstillstånd ska kunna beviljas efter inresa i 5 b kap. 17 § utlänningslagen.

När det gäller flyktingar och alternativt skyddsbehövande är *samma grund* för tillstånd att även den nya ansökan om uppehållstillstånd avser skyddsskäl, oavsett om den baserar sig på samma skäl som tidigare eller om nya skäl har tillkommit.

När det gäller utlänningsfrågor som tidigare haft uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 3 eller 3 a §§ utlänningslagen kan de enligt 5 kap. 18 § andra stycket 3

⁵ Det framgår av bl.a. SOU 2021:5 s. 153, [prop. 2007/08:147 s. 29](#) och s. 38–40 samt [prop. 2019/20:9 s. 90 och s. 164–166](#).

⁶ Se 20 kap. 1 § utlänningslagen.

samma lag få en ansökan om förlängt uppehållstillstånd beviljad efter inresa. Här görs ingen skillnad mellan vilken exakt bestämmelse i 5 kap. 3 eller 3 a §§ utlänningslagen som det tidigare och det nya tillståndet grundas på. Det kan alltså alltså anses vara *samma grund* för tillstånd när en utlänning till exempel haft uppehållstillstånd i egenskap av barn till en förälder enligt 5 kap. 3 § utlänningslagen men därefter fyllt 18 år och prövning sker enligt bestämmelserna om hushållsgemenskap i 5 kap. 3 a § utlänningslagen. Observera att detta dock enbart gäller när det är samma relation som ligger till grund för uppehållstillståndet. Se särskild rättslig styrning om detta.⁷

Om de ovan angivna villkoren, dvs ansökan inkommen under föregående tillståndstid och att ansökan avser samma grund för tillstånd som föregående tillstånd, inte är uppfyllda är det inte att anse som en förlängningsansökan. Det måste då prövas om ansökan om uppehållstillstånd kan beviljas efter inresa (ansökan efter inresa utvecklas mer i [avsnitt 2.1](#)).

2.2.1 Ansökan om fortsatt uppehållstillstånd på annan grund

Som redogörs för ovan krävs det för att en ansökan ska ses som en förlängningsansökan att ansökan dels är inkommen under föregående tillståndstid och dels att den avser samma grund för uppehållstillstånd. Ansökningar om fortsatt uppehållstillstånd men som avser annan tillståndsgrund, så kallat statusbyte, är således inte att se som en förlängningsansökan. Som nämnts ovan i [avsnitt 2.1](#) kan dock en ansökan om fortsatt tillstånd på en annan grund i vissa fall beviljas efter inresa. Exempel på det är en utlänning som tidigare haft uppehållstillstånd som forskare enligt 5 b kap. 1 § utlänningslagen och som ansöker om fortsatt tillstånd för till exempel arbete enligt 6 kap. 2 § utlänningslagen. Ett annat exempel är att det i vissa undantagsfall kan finnas synnerliga skäl att bifalla en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd på en annan grund för uppehållstillstånd efter inresa (5 kap. 18 § andra stycket 1 i utlänningslagen).

Även för en ansökan om uppehållstillstånd på en annan grund krävs att den nya ansökan om tillstånd är inlämnad innan det tidigare beviljade uppehållstillståndet har löpt ut. Lagstiftaren har, till exempel när det gäller möjligheten för forskare och studenter inom högre utbildning att ansöka om uppehållstillstånd på en annan grund, påtalat vikten av att ansökan på den nya grunden är inkommen under pågående tillståndstid.⁸

2.2.2 Uppehållstillstånd enligt 5 b eller 6 a – c kap. utlänningslagen

När det gäller uppehållstillstånd som beviljas enligt 5 b kap. utlänningslagen finns det en särreglering. Enligt 5 b kap. 15 § utlänningslagen ska utlänningen ha ansökt om och beviljats tillstånd före inresa i Sverige. En ansökan som är inlämnad efter inresa får inte bifallas. Motsvarande bestämmelse återfinns i 6 a kap. 4 §,

⁷ RS/079/2021 - Rättslig ställningstagande angående förlängning av uppehållstillstånd på grund av anknytning.

⁸ Detta framgår både direkt av lagtexten i t.ex. 5 kap. 18 § andra stycket 10 utlänningslagen eller i 5 b kap. 7 och 8 §§ utlänningslagen där det krävs att utlänningen "har" ett uppehållstillstånd och av [prop. 2019/20:9 s. 90 och s. 164–166](#).

6 b kap. 7 § och 6 c kap. 7 § utlänningslagen.⁹ Dessa bestämmelser utgör särreglering och ska tillämpas före de allmänna bestämmelserna i utlänningslagen.¹⁰ Det innebär att en ansökan om uppehållstillstånd enligt 5 b kap. eller en ansökan om uppehålls- och arbetstillstånd enligt 6 a-c kap. utlänningslagen som lämnas in efter inresa i Sverige enbart ska prövas utifrån bestämmelserna i respektive kapitel.

Det betyder således att 5 kap. 18 § utlänningslagen inte är tillämplig i ärenden om uppehållstillstånd med stöd av 5 b eller 6 a-c kap. utlänningslagen och att någon prövning enligt 5 kap. 18 § utlänningslagen alltså inte görs i dessa ärenden.

I dessa fall blir det av vikt att bedöma huruvida ansökan ska ses som en ansökan om förlängt tillstånd eller inte eftersom en ansökan om tillstånd enligt bestämmelserna i 5 b eller 6 a-c kap. utlänningslagen som inkommer efter att det tidigare beviljade uppehållstillståndet löpt ut inte kan beviljas.

2.2.3 Om en ansökan om förlängning innehåller skyddsskäl och/eller ansökan om statusförklaring enligt 4 kap. 3 c § utlänningslagen

I 4 kap. 3 c § utlänningslagen anges att en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd i Sverige får ansöka om statusförklaring. Bestämmelsen synes främst ta sikte på utlänningar som beviljats uppehållstillstånd på någon annan grund än skyddsskäl, exempelvis på grund av anknytning eller för arbete eller studier. Det kan under vistelsen här t.ex. ha uppstått händelser i hemlandet som medfört att utlänningen har fått skyddsskäl.¹¹

Vid prövningen av statusförklaring måste reglerna om uteslutande i 4 kap. utlänningslagen beaktas. Har utlänningen rätt till skyddsstatusförklaring beviljas sådan. Om en utlänning som *har* ett tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas statusförklaring efter ansökan enligt 4 kap. 3 c § utlänningslagen ska uppehållstillståndets giltighetstid omprövas.¹² Upphållstillstånd beviljas med stöd av 5 kap. 1 § och tillståndstiden begränsas enligt 5 kap. 1 a § utlänningslagen.

Se [avsnitt 3.7](#) om vad som gäller i det fall det finns ett lagakraftvunnet avlägsnandebeslut.

En utlänning som tidigare har haft uppehållstillstånd på någon annan grund och som därefter beviljas flyktingstatusförklaring har då, enligt 5 kap. 1 a § utlänningslagen, rätt till tre års uppehållstillståndstid. Den tillståndstid som anges i bestämmelsens första mening avser enligt lagrummets formulering tillfället efter det att utlänningen har beviljats flyktingstatusförklaring och har inget att göra med tidigare beviljade uppehållstillstånd på annan grund. Detta ligger även i linje med hur skyddsgrundsdirektivet¹³ är formulerat (artikel 24.1).

⁹ Notera att 6 b kap. 7 § och 6 c kap. 7 § utlänningslagen hänvisar till att tillstånd ska vara ordnat före inresa i EU.

¹⁰ Prop. 2019/20:9 s. 137.

¹¹ Se prop. 2009/10:31 s. 110 och s. 123.

¹² 5 kap. 1 a § utlänningslagen.

¹³ Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU av den 13 december 2011 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en

Samma tolkning gäller även för en utlänning i motsvarande situation som istället ska beviljas alternativ skyddsstatusförklaring. Det första beviljade uppehållstillståndet ska då vara giltigt i 13 månader (jfr. 5 kap. 1 a § andra stycket utlänningslagen samt skyddsgrundsdirektivets artikel 24.2).

2.3 Ansökningar som lämnas in efter att tidigare uppehållstillstånd löpt ut

När en ansökan om förlängning ges in efter att tidigare uppehållstillstånd har löpt ut är det inte frågan om förlängning av ett uppehållstillstånd. Det kan inte heller ses som en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd på annan grund, det vill säga ett statusbyte. En sådan ansökan får istället, enligt Migrationsverkets definition, klassificeras som en *ny ansökan* och likställs med att en utlänning rest in i Sverige och lämnat in en helt ny ansökan. Detta medför att det kan komma att föreligga hinder mot att bevilja ansökan inifrån landet, vilket i sådana fall leder till att den avslås redan på denna grund och ett beslut om av- eller utvisning fattas.

Här blir därför reglerna i 5 kap. 18 § utlänningslagen avgörande.¹⁴ Läs mer om huvudregeln i 5 kap. 18 § första stycket utlänningslagen om att en ansökan om uppehållstillstånd ska vara ansökt om och beviljad innan inresa i Sverige och undantagen från denna huvudregel i [avsnitt 2.1](#)

Vid bedömningen av om en ansökan om uppehållstillstånd som inkommer för sent kan beviljas efter inresa, kan eventuell olaglig vistelse och/eller arbete vara av betydelse – läs mer om detta nedan i avsnitt 2.4.

2.4 Betydelsen av olaglig vistelse/arbete utan föreskrivet tillstånd vid prövningen av rätten till uppehållstillstånd

Det kan hända att en ansökan om uppehållstillstånd, som har lämnats in efter att ett tidigare tillstånd har löpt ut, kan bifallas efter inresan med stöd av till exempel 5 kap. 18 § andra stycket punkten 5 eller 11 utlänningslagen. Att utlänningen vistats olagligt i Sverige eller arbetat utan föreskrivet tillstånd kan i sådana fall få betydelse, när ansökan prövas.

När utlänningen har en principiell rätt till uppehållstillstånd här saknar olaglig vistelse eller arbete utan föreskrivet tillstånd som regel betydelse för bedömningen av tillståndsfrågan. Med principiell rätt menas obligatoriska tillståndsgrunder, där uppehållstillstånd ”ska” beviljas, till skillnad från fakultativa tillståndsgrunder där tillstånd ”får” beviljas.

enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehållet i det beviljade skyddet (omarbetning).

¹⁴ Undantag från denna huvudregel finns i t.ex. 5 kap. 18 § andra stycket, 19 §, 5 b kap. 15–16 §§ utlänningslagen och i 4 kap. 17 § utlänningsförordningen.

Att ansökan lämnats in efter det att det tidigare tillståndet löpt ut ska t.ex. normalt inte hindra att ett nytt uppehållstillstånd beviljas på grund av skyddsbehov. Olaglig vistelse eller arbete utan föreskrivet tillstånd kan få större betydelse när utlänningens skäl för fortsatt tillstånd är av mindre tyngd och då syftet med tillståndet kan ifrågasättas. Om skälet för ansökan är av tillfällig natur, som t.ex. besök här i landet, kan en olaglig vistelse eller arbete utan föreskrivet tillstånd innebära att utlänningens avsikt med vistelsen och att återvända till annat land kan ifrågasättas.

Straffbestämmelser

Det kan i vissa fall vara straffbart att inte ansöka om eller ha ett tillstånd när sådant krävs.¹⁵ Utlänningen kan inte undgå ansvar genom att senare ansöka om uppehållstillstånd, även om utgångspunkten är att han eller hon därefter får stanna kvar i landet i avvaktan på att ansökan avgörs¹⁶.

En följd av att en ansökan görs efter det att det tidigare tillståndet upphört att gälla är att utlänningen kan få ett bötesstraff, eftersom han eller hon uppehållit sig och/eller arbetat i Sverige utan föreskrivet tillstånd. När det kommer till Migrationsverkets kännedom att utlänningen vistats olagligt i Sverige eller arbetat här utan föreskrivet tillstånd ska det polisanmälas.¹⁷

Det ska särskilt noteras att, enligt t.ex. 5 kap. 3 § andra stycket utlänningsförordningen, en utlänning som haft arbetstillstånd måste ha lämnat in sin ansökan om förlängning inom giltighetstiden för sitt tidigare tillstånd för att få arbeta medan ansökan prövas.

Det betyder att en utlänning som haft arbetstillstånd men ansökt om förlängning försent inte får börja arbeta så snart ansökan lämnats in utan måste vänta på att ett eventuellt nytt arbetstillstånd beviljas.¹⁸

2.5 Tillståndstider

I utlänningslagen samt i förekommande fall utlänningsförordningen regleras tillståndstiderna för de flesta tillståndsgrunder. Exempelvis regleras tillståndstiderna för skyddsbehövande i 5 kap. 1 a § utlänningslagen, för anhöriginvandring i 5 kap. 3 g § utlänningslagen och för arbetstillstånd i 6 kap. 2 a § utlänningslagen. Ett förlängt uppehålls- och arbetstillstånd ges i sådana fall för en tid som står i överensstämmelse med lagstiftningens krav för det aktuella ärendeslaget. Tillståndstiden kan även i vissa fall begränsas utifrån utlänningens passhandlings giltighetstid enligt 4 kap. 23 § utlänningsförordningen.

Själva tillståndstiden regleras som regel således i lag eller förordning. Frågan om tidpunkten för tillståndet, dvs. från vilket datum som tillståndet ska beviljas, regleras som regel inte av lagstiftaren utan ligger inom rättstillämparens mandat.

¹⁵ Se 20 kap. 1 och 3 §§ utlänningslagen.

¹⁶ Jmf MIG 2007:15.

¹⁷ Läs mer i rättsutredning [Utlämnande av information avseende brottsmisstankar och felaktigheter](#).

¹⁸ 5 kap. 3 § andra stycket utlänningsförordningen. Även 5 kap. 2 § utlänningsförordningen finns undantag från kravet på arbetstillstånd under handläggningstid.

Skulle det förekomma att tidpunkten för när ett uppehållstillstånd ska beviljas regleras i lag eller förordning ska självklart detta följas före verkets interna riktlinjer som redogörs för nedan.

2.5.1 Tillståndstiden när ansökan inkommit i tid

När ansökan om *förlängning* har inkommit före det att tidigare uppehållstillstånd har löpt ut, ska ett beviljat förlängt tidsbegränsat uppehålls- och/eller arbetstillstånd normalt ges från och med dagen efter att det tidigare tillståndet upphör att gälla, dvs. kant-i-kant. En ansökan om *fortsatt uppehållstillstånd* på en annan grund, det vill säga ett statusbyte, ska även det normalt ges från och med dagen efter att det tidigare tillståndet upphör att gälla, dvs. kant-i-kant.

Som framgår ovan är huvudregeln att uppehållstillstånd ska ges s.k. kant-i-kant. I undantagsfall kan ett fortsatt uppehållstillstånd istället ges från beslutsdatum. Det är dock viktigt att Migrationsverkets tillståndsgivning är enhetlig och förutsebar.¹⁹ Undantag från huvudregeln bör därför enbart göras om det finns särskilda skäl. Det går inte att ge en uttömmande lista kring vad som kan vara särskilda skäl för att göra undantag från huvudregeln om kant-i-kant utan detta får bedömas utifrån omständigheterna i det individuella fallet. Som exempel är omständigheten att Migrationsverkets handläggningstid har varit lång och att den reglerade tillståndstiden vid beslutstillfället så att säga redan har konsumerats i sig inte ett särskilt skäl för att göra undantag från huvudregeln om kant-i-kant.

Det finns situationer där undantag från huvudregeln om kant-i-kant *kan* göras. Ett uppehållstillstånd som beviljas med stöd av 5 kap. 16 § utlänningslagen kan inte förlängas. I de situationer där handläggningstiden så att säga har konsumerat den reglerade tillståndstiden eller stora delar av den, bör ett uppehållstillstånd som beviljas med stöd av 5 kap. 16 § utlänningslagen gälla från beslutsdatum. Det går inte att ge någon exakt vägledning kring hur stor del av tillståndstiden i dessa situationer som så att säga ska ha konsumerats vid beslutstillfället för att undantag från huvudregeln om kant-i-kant ska göras, utan det måste alltid utgå ifrån en bedömning i det enskilda fallet. Men som riktmärke bör tillstånd kunna beviljas från beslutsdatum om ungefär halva tillståndstiden redan har förlöpt.

En annan situation där undantag från huvudregeln om kant-i-kant *kan* göras är vid byte av tillståndsgrund till uppehållstillstånd på grund av anställning enligt 6 kap. 2 § utlänningslagen. I dessa situationer, dvs enbart vid statusbyte från en annan tillståndsgrund (exempelvis studier) till arbetstillstånd, går det som regel inte att ställa krav på att villkoren för arbetstillstånd ska vara uppfyllda under handläggningstiden (men väl vid beslutstillfället). Vid en eventuell senare förlängning av uppehålls- och arbetstillstånd ingår det att Migrationsverket ska pröva om villkoren för arbetstillstånd har varit uppfyllda under hela tillståndsperioden. Om tillståndet beviljas kant-i-kant skulle det kunna bli aktuellt att verket avslår en senare förlängningsansökan för att villkoren inte var uppfyllda under en period som när den inträffade var handläggningstid och då det inte kunde ställas några krav på anställningen eller arbetsvillkoren.

¹⁹ Därtill kan ett glapp i tillståndstiden potentiellt få konsekvenser för utlänningsansökan, exempelvis vid beräkningen av den lagliga vistelsetiden för ställning som varaktigt bosatt (5 a kap. 1 § utlänningslagen) eller vid olika sociala förmåner.

Detta skulle leda till sådana orimliga konsekvenser för utlännen att de får anses föreligga särskilda skäl att i dessa fall bevilja tillstånd från beslutsdatum. Däremot, om det redan vid beslutstillfället går att bedöma att villkoren har varit uppfyllda under handläggningstiden, dvs handläggningstiden vid ett statusbyte till uppehållstillstånd på grund av anställning, gäller huvudregeln om att uppehållstillstånd ska beviljas kant-i-kant.

2.5.2 Tillståndstiden när ansökan inkommit försent

Vid en ansökan om uppehålls- och/eller arbetstillstånd som inkommer efter att det tidigare tillståndet löpt ut ska (vid bifall) normalt uppehållstillståndet ges från och med beslutsdagen. Har det tidigare uppehållstillståndet löpt ut när den nya ansökan om tillstånd lämnas in finns det inget giltigt uppehålls- och/eller arbetstillstånd som kan förlängas vilket gör att tillståndstiderna inte kan knytas samman. Eftersom utlännen har ansökt för sent finns det som regel inte heller någon laglig rätt för denne att vistas i Sverige.

Anledningen är också att en ordning som innebär retroaktiv giltighet t.ex. från ansökningsdatum kan medföra legalisering av illegalt arbete eller vistelse. En utlännings som haft arbetstillstånd i minst sex månader är undantagen kravet på arbetstillstånd under prövningen av förlängningsansökan om han eller hon ansökt om förlängning inom giltighetstiden för tillståndet.²⁰ Eftersom utlännen inte får arbeta om den nya ansökan om uppehållstillstånd inkommer efter tidigare tillstånd löpt ut saknas det möjlighet att i sådana fall ge tillstånd retroaktivt. Det finns vidare uttalanden i propositionen till ändringarna i utlänningslagen som ger ett visst generellt stöd för synsättet att man ska behålla sin obrutna rättighet enbart om man ansöker i tid (och på samma grund).²¹

När ansökan har lämnats in för sent bör alltså ett uppehållstillstånd beviljas från och med beslutsdagen.

²⁰ 5 kap. 3 § andra stycket utlänningsförordningen.

²¹ Se prop. 2020/21:191 s. 131.

3. Fortsatt uppehållstillstånd när det finns ett gällande lagakraftvunnet beslut om avvisning eller utvisning

3.1 Bakgrund

Den som har ett gällande beslut om avvisning eller utvisning kan i vissa situationer beviljas uppehållstillstånd. Detta kan t. ex. ske genom att utlänningen lämnar landet och som utrest från Sverige lämnar in och får sin ansökan beviljad. Det kan också röra sig om en utlänning som har ett lagakraftvunnet beslut om avvisning eller utvisning men som har beviljats uppehållstillstånd på någon grund, t.ex. med stöd av bestämmelsen i 5 kap. 11 § utlänningslagen eller på grund av att det finns ett verkställighetshinder enligt 12 kap. 1–3 §§ utlänningslagen.

Det förhållandet att det finns ett gällande avlägsnandebeslut gör att ansökningar om fortsatt uppehållstillstånd måste hanteras på ett annat sätt än vanliga ansökningar om fortsatt uppehållstillstånd. I 5 kap. 18 § sjätte stycket utlänningslagen anges att när det finns ett gällande beslut om avvisning eller utvisning gäller reglerna i 12 kap. utlänningslagen.

Det här avsnittet behandlar hantering av ansökningar om fortsatt uppehållstillstånd i dessa situationer och hur ansökningar som görs på annan grund än den enligt vilken det tidigare tillståndet har beviljats (s.k. statusbyten) och hur ansökningar som innehåller skyddsskäl ska hanteras.

3.2 Lagrum, förarbeten och praxis

Av 5 kap. 18 § sjätte stycket utlänningslagen följer att det är föreskrifterna i 20 § samt 12 kap. 16 b, 16 c och 18–20 §§ utlänningslagen som gäller i fråga om uppehållstillstånd för en utlänning som ska avvisas eller utvisas enligt ett beslut som har fått laga kraft.²²

I förarbetena anges att bestämmelsen i 5 kap. 18 § sjätte stycket utlänningslagen inte kan anses uttömmande ange de situationer där uppehållstillstånd kan beviljas efter ett lagakraftvunnet beslut om avvisning eller utvisning.²³

Uppehållstillstånd bör kunna beviljas enligt vissa bestämmelser i 5 kap. utlänningslagen trots att det finns ett lagakraftvunnet beslut om avvisning eller utvisning även utan en uttrycklig föreskrift i utlänningslagen som anger en sådan möjlighet. För att detta ska kunna ske även utan en uttrycklig föreskrift krävs att det är förenligt med syftet i den enskilda bestämmelsen.²⁴

²² Se också MIG 2014:3. Regleringen i 12 kap. 16 a § och följande paragrafer om brottsutvisade berörs inte i detta ställningstagande.

²³ Prop. 2012/13:125 s. 98.

²⁴ Prop. 2012/13:125 s. 97 f.

12 kap. 16 b och c §§ utlänningslagen berör utlännningar som utvisats på grund av brott. Frågan om uppehållstillstånd för sådana utlännningar kan endast hanteras enligt dessa bestämmelser och 12 kap. 19 b § utlänningslagen. De behandlas inte i detta rättsliga ställningstagande.

I 5 b kap. utlänningslagen finns regler om uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, viss praktik, visst volontärarbete och au pair-arbete. I 6 a kap. regleras EU-blåkort, i 6 b kap. tillstånd för företagsintern förflyttning, ICT och i 6 c kap. tillstånd för säsongarbete. Uppehållstillstånd enligt dessa kapitler utgör särlagstiftning i förhållande till de allmänna bestämmelserna i utlänningslagen och behandlas nedan i [avsnitt 3.4](#).

I 5 kap. 11 § utlänningslagen regleras uppehållstillstånd vid icke bestående verkställighetshinder, se [avsnitt 3.5](#).

Ett beslut om avvisning eller utvisning upphör att gälla (preskriberas) fem år från det att utlännningen har lämnat landet i enlighet med beslutet. Beslutet upphör även att gälla om ett permanent uppehållstillstånd meddelas. Ett beslut om utvisning som har meddelats av allmän domstol upphör att gälla när tiden för återreseförbudet går ut (12 kap. 22 § utlänningslagen). Migrationsverket får även i de fall en utlänningsbeviljas uppehållstillstånd på grund av skyddsstatus upphäva ett gällande avlägsnandebeslut (12 kap. 16 § andra stycket utlänningslagen). Enligt 12 kap. 23 § första stycket utlänningslagen ska ett beslut om avvisning eller utvisning verkställas - en eller flera gånger - så länge beslutet inte har upphört att gälla enligt 12 kap. 22 § utlänningslagen. En utlänningsperson har inte någon ovillkorlig rätt till en fullständig ny prövning av sitt ärende enbart för att han eller hon för någon tid lämnar Sverige och reser till ett annat land. Istället bör en ansökan som görs i Sverige efter ett lagakraftvunnet avvisnings- eller utvisningsbeslut handläggas enligt reglerna i 12 kap. 18–20 §§ utlänningslagen om verkställighetshinder.²⁵

I 4 kap. 3 c § utlänningslagen anges att en utlänningsperson som har beviljats uppehållstillstånd i Sverige får ansöka om statusförklaring. Om en utlänningsperson som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas statusförklaring efter ansökan enligt 4 kap. 3 c § utlänningslagen ska uppehållstillståndets giltighetstid omprövas.²⁶

Av Migrationsöverdomstolens avgörande i MIG 2007:52 framgår att bestämmelserna om verkställighetshinder i 12 kap. utlänningslagen inte kan tillämpas under den tid en utlänningsperson har ett giltigt uppehållstillstånd.

De bestämmelser som gäller avvisning och utvisning i utlänningslagen gäller också för utlänningspersoner som ska överföras till ett annat EU-land i enlighet med ett lagakraftvunnet beslut enligt Dublinförordningen.²⁷

²⁵ Se prop. 2004/05:170 s. 233.

²⁶ 5 kap. 1 a § utlänningslagen.

²⁷ 1 kap. 9 § utlänningslagen och MIG 2006:4. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 604/2013 av den 26 juni 2013 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös person har lämnat in i någon medlemsstat.

3.3 Om det ursprungliga tillståndet har beviljats enligt 5 kap. eller 6 kap. utlänningslagen och 4 kap. eller 4 a kap. utlänningsförordningen

Många utlänningar har fått ett avlägsnandebeslut därför att de inte har haft rätt att få en ansökan om uppehållstillstånd beviljad i Sverige, i och med att huvudregeln är att uppehållstillstånd ska ha ansökts och beviljats innan inresan. De har då följt beslutet, lämnat landet och därefter ansökt och beviljats tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av t.ex. anknytning, arbetsmarknadsskäl eller studier. Frågan är då hur en ansökan fortsatt uppehållstillstånd ska hanteras i dessa situationer när det fortfarande finns ett avlägsnandebeslut som inte har preskriberats. Som kommer redogöras för nedan beror det på om utlänningen har ansökt i tid eller inte.

3.3.1 Om ansökan är inlämnad i tid

Som redogörs för ovan i [avsnitt 3.2](#) kan en utlänning som ska avvisas eller utvisas enligt ett beslut som har fått laga kraft normalt sett bara få frågan om uppehållstillstånd prövad enligt vissa särskilt angivna bestämmelser, i första hand de som handlar om hinder mot verkställighet i 12 kap. 18–19 §§ utlänningslagen (5 kap. 18 § sjätte stycket utlänningslagen). För personer som utvisats av allmän domstol pga. brott gäller reglerna i 12 kap. 16 a–16 d §§ utlänningslagen.

Lagstiftaren har däremot uttalat att bestämmelsen i 5 kap. 18 § sjätte stycket utlänningslagen inte kan anses uttömmande ange de situationer där uppehållstillstånd kan beviljas efter ett lagakraftvunnet avlägsnandebeslut. För att ett uppehållstillstånd ska kunna beviljas även utan en sådan uttrycklig föreskrift krävs att det är förenligt med syftet i den enskilda bestämmelsen.²⁸ Det finns alltså ett visst – om än begränsat – utrymme för att bevilja ett uppehållstillstånd efter ett lagakraftvunnet avlägsnandebeslut även utan en uttrycklig föreskrift i 5 kap. 18 § sjätte stycket.

Migrationsverkets bedömning är att en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd där det tidigare tillståndet beviljats med stöd av 5 kap. eller 6 kap. utlänningslagen eller 4 kap. eller 4 a kap. utlänningsförordningen ska kunna bifallas efter inresan med stöd av 5 kap. 18 § andra stycket utlänningslagen, trots bestämmelsen i 5 kap. 18 § sjätte stycket utlänningslagen. Denna tolkning är förenlig med bestämmelsernas syfte. Detta är dock under förutsättning att det dels inte finns hinder mot att bevilja ansökan efter inresa enligt 5 kap. 18 § andra stycket utlänningslagen²⁹ och dels att ansökan är inlämnad under pågående tillståndstid - att tillståndstiden har löpt ut vid tidpunkten för prövningen saknar betydelse.³⁰ Läs mer om ansökningar som inkommer försent nedan i [avsnitt 3.3.2](#).

²⁸ Prop. 2012/13:125 s. 97 f.

²⁹ Eller enligt en annan bestämmelse som möjliggör att ansökan kan prövas och beviljas efter inresa såsom t.ex. 4 kap. 17 § utlänningsförordningen.

³⁰ Se även prop. 2024/25: 92 s. 24.

En ansökan om fortsatt uppehållstillstånd kan därför prövas utifrån vad som anges i [avsnitt 2](#), oavsett om det avser en förlängningsansökan ([avsnitt 2.2](#)) eller en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd då nya grunder för uppehållstillstånd anförs ([avsnitt 2.2.1](#)). Tillståndstiden ska som regel beviljas kant-i-kant med föregående tillståndstid ([avsnitt 2.5](#)). I [avsnitt 3.7](#) nedan anges vad som gäller när skyddsskäl åberopas i förlängningsansökan.

3.3.1.1 Undantag

Det finns vissa situationer där en utlänning som har ett lagakraftvunnet avlägsnandebeslut inte kan få en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd prövad även om den är inkommen i tid.

Enligt MIG 2022:7 kan en utlänning som omfattas av ett avlägsnandebeslut som fått laga kraft inte beviljas uppehållstillstånd enligt 5 kap. 6 § utlänningslagen. En sådan ansökan ska istället handläggas i enlighet med reglerna om prövning av verkställighetshinder.

Vidare så trädde den 1 april 2025 lagändringar i utlänningslagen i kraft som bland annat innebar att den tidigare bestämmelsen 5 kap. 15 a § utlänningslagen upphörde att gälla. Bestämmelsen gav utlänningar som fått avslag på sin asylansökan en möjlighet att ansöka om uppehållstillstånd på grund av anställning inifrån landet trots ett lagakraftvunnet avlägsnandebeslut. Lagstiftaren valde att inte införa några övergångsbestämmelser till lagändringarna. Av förarbetena framgår att lagstiftaren uttalat att ansökningar enligt 5 kap. 15 a § utlänningslagen - både ansökningar som görs för första gången och förlängningsansökningar - inte kommer att kunna prövas i sak.³¹ Att ansökningarna inte kommer kunna prövas i sak innebär att ansökningarna av förklarliga skäl inte kan prövas mot ett lagrum som upphört att gälla. Det innebär även att en ansökan om uppehållstillstånd på en annan grund, exempelvis arbetstillstånd, inte kan prövas i sak utan att den enligt 5 kap. 18 § sjätte stycket utlänningslagen istället ska handläggas i enlighet med reglerna om prövning av verkställighetshinder.

Detta gäller dock enbart om utlänningen ansöker om uppehållstillstånd inifrån Sverige och omfattas av lagakraftvunnet avlägsnandebeslut. I de fall där avlägsnandebeslutet har preskriberats blir 5 kap. 18 § sjätte stycket utlänningslagen aldrig aktuell. I dessa fall ska det istället prövas om ansökan om uppehållstillstånd får beviljas efter inresa i enlighet med 5 kap. 18 § andra stycket (läs mer i [avsnitt 2](#)).

Det kan förekomma fall där en utlänning som tidigare haft uppehållstillstånd på grund av anställning med stöd av 5 kap. 15 a § utlänningslagen reser ut från Sverige och därefter ansöker om och beviljas uppehållstillstånd i Sverige. En eventuell ansökan om fortsatt uppehållstillstånd i ett sådant fall ska behandlas på sedvanligt sätt, dvs. en sådan ansökan omfattas inte av det undantag som redogjorts för här och som gäller när en utlänning byter tillståndsgrund från 5 kap. 15 a § utlänningslagen till en annan tillståndsgrund.

³¹ Prop. 2024/25:92 s. 40.

3.3.2 Om ansökan är inlämnad försent

I de fall ansökan lämnas in efter det att tillståndet löpt ut finns det på grund av det gällande lagakraftvunna utvisningsbeslutet ingen laglig möjlighet att pröva ansökan enligt andra bestämmelser än de som omnämns i 5 kap. 18 § sjätte stycket utlänningslagen, dvs. i huvudsak 12 kap. 18–20 §§ utlänningslagen.³²

3.4 Ansökan om uppehållstillstånd enligt 5 b eller 6 a-c kap. utlänningslagen

I avsnitt [2.2.2](#) ovan har redogjorts för att en utlänning som ansöker om uppehållstillstånd enligt 5 b kap. eller uppehålls- och arbetstillstånd enligt 6 a- c kap. utlänningslagen ska ha ansökt om och beviljats tillstånd före inresa i Sverige och att en ansökan som är inlämnad efter inresa inte får bifallas.

En ansökan om uppehållstillstånd med stöd av bestämmelserna i 5 b eller 6 a-c kap. utlänningslagen från en utlänning som ska avvisas eller utvisas enligt ett beslut som har fått laga kraft ska därför prövas mot föreskrifterna i 5 b eller 6 a – c kap. utlänningslagen. Detta gäller oavsett om utlänningen sedan tidigare har ett gällande lagakraftvunnet beslut om avvisning eller utvisning eller om ansökan har inkommit i rätt tid eller inte, se [avsnitt 2.2.2](#) ovan.

Observera att detta enbart gäller en utlänning som ansöker om uppehållstillstånd enligt 5 b kap. eller om uppehålls- och arbetstillstånd enligt 6 a -c kap. utlänningslagen. En utlänning som tidigare haft ett uppehållstillstånd enligt dessa bestämmelser men som nu ansöker om och fortsatt tillstånd på en annan grund i 5 och/eller 6 kap. utlänningslagen eller 4 och 4 a kap. utlänningsförordningen omfattas inte. Bedömningen av en sådan ansökan redogörs för ovan i [avsnitt 3.3](#).

3.5 Förlängning av uppehållstillstånd som har beviljats med stöd av 5 kap. 11 § utlänningslagen när det finns ett lagakraftvunnet avvisnings- eller utvisningsbeslut

I 5 kap. 11 § utlänningslagen anges att ett tidsbegränsat uppehållstillstånd får beviljas om det finns ett hinder, som inte är bestående, mot att ett avvisnings- eller utvisningsbeslut verkställs. Bestämmelsen ska tillämpas om det saknas annan grund för att bevilja uppehållstillstånd, men då det visar sig att ett avvisnings- eller utvisningsbeslut inte skulle gå att verkställa under en viss tid.³³

³² Regleringen om brottsutvisade i 5 kap. 20 § och 12 kap. utlänningslagen berörs inte i detta ställningstagande.

³³ Prop. 2004/05:170 s. 282 f. Se även MIG 2011:24 och MIG 2014:24. Se även rättsligt ställningstagande RS/048/2021 om praktiska verkställighetshinder m.m.

Bestämmelserna om inhibition vid verkställighetshinder är endast avsedda för situationer när det är fråga om ett tämligen kortvarigt hinder som kan förväntas upphöra inom en tid som kan beräknas med någorlunda säkerhet.³⁴

Det har på senare tid blivit allt vanligare att uppehållstillstånd beviljas med stöd av 5 kap. 11 § utlänningslagen, bl.a. i sådana fall då utlänningspersonen har uteslutits från skyddsbehov eller vägrats statusförklaring och utvisats.³⁵

3.5.1 Förlängning av uppehållstillstånd som beviljats med stöd av 5 kap. 11 § utlänningslagen

Bestämmelsen i 5 kap. 11 § utlänningslagen kan tillämpas för att bevilja uppehållstillstånd samtidigt som ett beslut om avvísning eller utvisning meddelas i det fall det finns icke bestående hinder mot verkställighet. Det är även möjligt att, utan hinder av 5 kap. 18 § sjätte stycket samma lag, förlänga sådana uppehållstillstånd.³⁶

Besluten om avvísning eller utvisning, uteslutande från skyddsbehov m.m. kan ha fått laga kraft och kan dessutom ha fastställts av domstol. Det innebär att det som kommer att prövas i förlängningsärendet är om det finns fortsatt icke-bestående hinder mot verkställighet och att det endast är 5 kap. 11 § utlänningslagen som kan tillämpas vid prövningen.

För det fall det anförs nya grunder för uppehållstillstånd då tillståndet ska förlängas är det emellertid inte möjligt att bevilja uppehållstillstånd med stöd av andra bestämmelser i 5 eller 6 kap. utlänningslagen (s.k. statusbyte) så länge avvísnings- eller utvisningsbeslutet gäller.³⁷ Om det vid förlängningsansökan anförs nya omständigheter som åberopas vara hinder mot verkställighet kan det vid osäkerhet om hur lång tid tidigare verkställighetshinder kan pågå (utan att det blir bestående) många gånger inte vara meningsfullt att pröva detta hinder före det att det tidigare verkställighetshindret är undanröjt, se MIG 2015:1.

Det får här göras en bedömning i det enskilda fallet om hur lång tid tidigare verkställighetshinder kan pågå utan att det blir bestående. Uppehållstillståndet ska då i stället förlängas på samma grund som tidigare.

Förlängningsansökan ska ha lämnats in innan föregående tillstånd har upphört att gälla. Ett verkställighetshinder kan konstateras föreligga först då beslutet om avvísning eller utvisning är verkställbart. För att prövning och beviljande av tillstånd enligt 12 kap. utlänningslagen ska kunna ske måste tillståndstiden ha löpt ut vid prövningstillfället.³⁸ Tillståndstiden bör bestämmas till tolv månader.

³⁴ Se MIG 2018:21.

³⁵ I prop. 2009/10:31 har regeringen uttalat att någon särskild grund för uppehållstillstånd för utlänningspersoner som har begått sådana handlingar att de är uteslagna från flyktingskap och från att anses som annan skyddsbehövande inte bör införas. Istället har bestämmelserna om uppehållstillstånd på grund av verkställighetshinder och synnerligen ömmande omständigheter ansetts ge tillräckliga möjligheter att hantera sådana situationer. Se också 5 kap. 18 § andra stycket 2 och femte stycket utlänningslagen.

³⁶ MIG 2022:7

³⁷ Se MIG 2022:7, till exempel rörande 5 kap. 6 § utlänningslagen.

³⁸ MIG 2007:52.

3.6 Det ursprungliga tillståndet har beviljats med stöd av 12 kap. 18 § utlänningslagen

Enligt 12 kap. 18 a § utlänningslagen kan ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 12 kap. 18 § utlänningslagen förlängas. För det fall det inte anförs några nya grunder vid förlängningen, förlängs uppehållstillståndet enligt 12 kap. 18 § utlänningslagen. Om det vid förlängningsansökan anförs nya omständigheter som åberopas vara hinder mot verkställighet, kan det vid osäkerhet om hur lång tid tidigare verkställighetshinder kan pågå (utan att det blir bestående) många gånger inte vara meningsfullt att pröva detta hinder före det att det tidigare verkställighetshindret är undanröjt, se MIG 2015:1. Det får här göras en bedömning i det enskilda fallet om hur lång tid tidigare verkställighetshinder kan pågå utan att det blir bestående. Uppehållstillståndet ska i stället då förlängas på samma grund som tidigare.

Prövningen sker efter att den tidigare beviljade tillståndstiden har löpt ut, oavsett när ansökan om förlängning lämnas in.³⁹ När det gäller frågan om hur långt i förväg en ansökan kan ges in före tillståndet löper ut, finns det inga regler om detta, utan det får avgöras i det enskilda fallet.

En bedömning om uppehållstillstånd enligt 12 kap. 18 § utlänningslagen ger inte utrymme för att bevilja skyddsstatusförklaring, eftersom bl.a. reglerna om uteslutande i 4 kap. utlänningslagen måste prövas innan status beviljas.

3.7 Ansökan om fortsatt uppehållstillstånd som innehåller skyddsskäl efter lagakraftvunnet avlägsnandebeslut

En utlänning som har beviljats uppehållstillstånd i Sverige får ansöka om statusförklaring enligt 4 kap. 3 c § utlänningslagen. I de fall det tidigare inte har prövats några skyddsskäl och uppehållstillståndet har beviljats på grund av t.ex. anknytning eller arbete, prövas ansökan om statusförklaring på samma sätt som en ansökan om asyl i ett grundärende. Se [avsnitt 2](#) vad gäller prövningen och tillståndstider.

I många fall har dock utlänningen tidigare ansökt om asyl och då fått sina skyddsskäl prövade av Migrationsverket och inte sällan migrationsdomstolen. Det kan t.ex. gälla om det efter ett avvisnings- eller utvisningsbeslut har beviljats uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 11 § utlänningslagen.

Nya skyddsskäl som åberopas vid en ansökan om statusförklaring ska i dessa fall hanteras enligt 12 kap. 19 § utlänningslagen. Eftersom skyddsskäl prövats tidigare aktualiseras då oftast 12 kap. 19 § första stycket utlänningslagen. 4 kap. 3 c § utlänningslagen blir då inte tillämplig.

³⁹ MIG 2007:52.

3.8 Frågor om tidsfrist för frivillig avresa och återreseförbud

När en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd avslås och det finns ett gällande avlägsnandebeslut ska något nytt beslut om avvisning eller utvisning inte fattas. Frågan blir därför hur tidsfrist för frivillig avresa och återreseförbud ska hanteras mot denna bakgrund. I avsnittet nedan förtydligas detta. Avsnittet avser endast situationen då det inte redan finns ett gällande återreseförbud som inte har upphävts, oavsett om återreseförbudet har börjat löpa eller ej.

Ett beslut om avvisning eller utvisning ska normalt sett innehålla beslut om tidsfrist för frivillig avresa enligt 8 kap. 21 § utlänningslagen. Om det saknas förutsättningar för att besluta om tidsfrist för frivillig avresa ska beslutet om avvisning eller utvisning i stället som huvudregel förenas med ett återreseförbud enligt 8 kap. 23 § samma lag. Dessa beslut fattas således i samband med ett beslut om avvisning eller utvisning. När det redan finns ett gällande avlägsnandebeslut prövar Migrationsverket inte denna fråga, och det saknas därför i dessa fall förutsättningar för att besluta om ny tidsfrist för frivillig avresa, eller om ett nytt återreseförbud med stöd av ovan angivna bestämmelser.

Om det finns särskilda skäl kan det dock finnas förutsättningar att förlänga en tidigare meddelad tidsfrist för frivillig avresa med stöd av 12 kap. 14 c § utlänningslagen. Ett sådant beslut förutsätter att en tidsfrist för frivillig avresa tidigare har getts. En förlängning av tidsfristen kan dock göras också sedan den löpt ut. Ett exempel är de fall då utlännen har lämnat landet i enlighet med avlägsnandebeslutet under en tidigare meddelad tidsfrist för frivillig avresa, och utlännen därefter beviljas uppehållstillstånd från hemlandet och återvänder till Sverige med gällande uppehållstillstånd. Om det inte finns förutsättningar för att bevilja fortsatt uppehållstillstånd finns normalt sett särskilda skäl för förlängning av den tidigare meddelade tidsfristen. Ett annat exempel är den där utlännen har ansökt om uppehållstillstånd under löpande tidsfrist och därefter beviljats tillståndet. Om en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd avslås finns det normalt sett förutsättningar för förlängning av den tidigare meddelade tidsfristen.

Det är också viktigt att vara uppmärksam på att Migrationsverket bara kan besluta om förlängd tidsfrist i de fall som Migrationsverket är ansvarig myndighet för verkställigheten av avlägsnandebeslutet.

Den förlängda tidsfristen för frivillig avresa börjar löpa i samband med att avlägsnandebeslutet blir verkställbart på nytt. Om utlännen inte lämnat landet i enlighet med avlägsnandebeslutet när den förlängda tidsfristen för frivillig avresa har löpt ut kan återreseförbud meddelas med stöd av 12 kap. 15 a § utlänningslagen.

Mer om förlängning av tidsfrist för frivillig avresa finns att läsa i RS/052/2021, rättsligt ställningstagande angående förutsättningarna för förlängning av tidsfrist för frivillig avresa.

3.9 Frågor om inhibition och offentligt biträde

Ett lagakraftvunnet utvisningsbeslut kan verkställas så snart gällande tillstånd löpt ut. Det är därför viktigt att verkställigheten inhiberas till dess prövning skett av en eventuell ansökan om fortsatt uppehållstillstånd. Ett sådant beslut kan fattas i samband med att ansökan om fortsatt uppehållstillstånd lämnas in.⁴⁰

Behov av offentligt biträde saknas i normalfallet eftersom ett avslagsbeslut inte behöver förenas med ett beslut om utvisning. I 18 kap. 1 § första stycket 3 utlänningslagen regleras förordnandet av offentligt biträde i ärenden om verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning för det fall beslut om inhibition har meddelats. I den här typen av ansökningar meddelas ett inhibitionsbeslut endast för att förtydliga att verkställighetsarbetet inte ska inledas under Migrationsverkets prövning.⁴¹ Det måste därför, vanligtvis, antas att behov av biträde saknas.

⁴⁰ Till exempel med stöd av 12 kap. 13 § utlänningslagen.

⁴¹ Jfr. dock 18 kap. 1 § första stycket 3 utlänningslagen om förordnande av biträde i ärenden om verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning om inhibition har meddelats.